

Italië wil het parlement saneren

Posted on 19 september 2020 by Willy Hemelrijk

Italië gaat zondag en maandag, 20 en 21 september, naar de stembus. Naast regionale en gemeentelijke verkiezingen in verschillende delen van het land, staat ook een landelijk referendum op de agenda. De Italianen mogen Sì of No stemmen, voor of tegen een grondwetswijziging die het aantal parlementsleden en senatoren drastisch moet verminderen: van 630 naar 400 in het parlement, en van 315 naar 200 in de senaat.

Dit referendum stond gepland voor 29 maart, maar is toen vanwege de coronapandemie uitgesteld. Merkwaardigerwijs is het opkomstpercentage bij het referendum niet van belang, het is sowieso bindend.

Al vaker hebben in de afgelopen 15 jaar allerlei politieke partijen in Italië pogingen ondernomen om te snoeien in parlement en senaat. Om kosten te sparen, maar voorstanders hopen vooral dat de besluitvorming er bij gebaat zal zijn.

Eerdere pogingen strandden

Eerdere – radicalere – hervormingsplannen wisten nooit een tweederde

meerderheid te behalen in beide kamers, maar in 2019 is dat bijna gelukt. Alleen in de senaat werd die tweederde meerderheid niet gehaald, ook al werd het plan wel aangenomen. De Italiaanse wet voorziet in de mogelijkheid om in zo'n geval een referendum aan te vragen, en 71 senatoren hebben toen van die mogelijkheid gebruik gemaakt.

De twee kamers tellen nu samen 945 leden, een aantal dat eens bedoeld was om een directe democratie te waarborgen, maar in de praktijk blijkt het een log apparaat waarin door te weinig controle en transparantie corruptie al snel op de loer ligt.

De links-populistische **Vijfsterrenbeweging** heeft zich vanaf haar oprichting in 2009 ingezet voor een kleiner parlement en een afgeslankte senaat. Het geld moet van Vijf Sterren naar het volk, niet naar de happy few aan de top. En bovendien waarschuwt Vijf Sterren voor de versnippering van de verschillende – nu veel te grote en ongecontroleerde – fracties in het parlement, waardoor kleine groepjes parlementariërs niet meer hun kiezers vertegenwoordigen maar hun eigenbelang dienen.

Tegelijk met het referendum worden er in zeven regio's regionale verkiezingen gehouden en Vijf Sterren vreest daarbij flink te verliezen. Als 'Sì' wint bij het referendum zou dat voor de Vijfsterrenbeweging in ieder geval een mooie pleister op de wonde zijn. De partij heeft al aangekondigd dat dit nog maar het begin is van meer maatregelen tegen de heersende klasse. De volgende stap zou dan een verlaging zijn van de salarissen voor de parlementsleden. Beppe Grillo, de komiek die de Vijfsterrenbeweging in 2009 heeft opgericht laat al weten: 'De macht aan het volk, weg met die oude garde.'

Het zal wel 'Si' worden

De leiders van de meeste grote partijen, Salvini van de Lega, Zingaretti van de Partito Democratico, Giorgia Meloni van Fratelli d'Italia, hebben ondertussen laten weten dat zij 'Sì' zullen stemmen, ook al zijn er in hun fracties ook tegenstemmers. Berlusconi van Forza Italia houdt zich op de vlakte.

Allerlei kleine partijtjes, waaronder de twee partijtjes die 'socialista' en 'comunista' in hun naam hebben, zeggen 'No' tegen het referendum. Zij vrezen in een kleiner parlement de kiesdrempel niet meer te halen, of genoegen te moeten nemen met

nog minder zetels.

Er is nog een ander bezwaar: de Senaat wordt regionaal gekozen, en kleinere regio's zullen in een afgeslankte Senaat minder vertegenwoordigd worden, terwijl regio's met veel inwoners naar verhouding juist nog meer invloed krijgen.

Ten slotte zou in een kleiner parlement ieder parlementslid meer burgers vertegenwoordigen, waardoor de individuele burger zich dus juist minder vertegenwoordigd zal weten.

Desondanks zal het wel 'Sì' worden. Daarmee wordt Italië dan in West-Europa het land met het kleinste parlement in verhouding tot de bevolkingsgrootte, terwijl het tot nu toe met het Verenigd Koninkrijk de lijst aanvoerde.